

Ю. Б. Курилюк

кандидат юридичних наук,
заступник начальника управління
Міжнародно-правового департаменту
Адміністрації Державної прикордонної служби України

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ПРИКОРДОННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У статті схарактеризовано систему нормативно-правових актів, що вміщують у собі положення щодо запобігання злочинам проти прикордонної безпеки України. Визначено, що успіх діяльності уповноважених державних органів у системі забезпечення прикордонної безпеки в Україні багато у чому визначається наявністю чіткої та ефективно чинної правової бази.

Ключові слова: запобігання злочинам, прикордонна безпека, правове регулювання.

Постановка проблеми. Практика показує, що більшість загроз національним інтересам України формуються та мають передумови до зародження саме в межах прикордонного простору держави. Звідси вони розповсюджуються через державний кордон, втягуючи у свою систему або пособництво місцеве населення. Адже, як зауважує А.М. Бабенко, «специфіка функціонування прикордонних регіонів полягає, насамперед, в особливостях соціально-економічного, політичного, культурологічного, демографічного, міграційного й так далі життя населення, яке пов'язане з внутрішніми й зовнішніми чинниками взаємодії з сусідніми регіонами» [1, с. 16].

Запобігання злочинності у прикордонному просторі передбачає встановлення ефективної системи суб'єктів здійснення запобіжної діяльності та механізмів контролю за дотриманням законності у прикордонні, запровадження дієвих заходів соціального, економічного, організаційного та іншого характерів. Однак, якщо розглядати питання про систему запобігання злочинності у прикордонному просторі комплексно, то слід вести мову про правове регулювання функціонування всієї цієї системи, що має бути спрямоване на виявлення, усунення та недопущення вчинення злочинних проявів у прикордонній сфері.

Злочинність на кордонах держави та прикордонних територіях, як зауважила Т.В. Корнякова, збігається з падінням авторитету державної влади, поширенням у суспільстві остраху

перед загрозами. Вітчизняна кримінальна політика потребує посилення юридичного супроводження, підготовку боєздатних, добросовісних, відповідальних, патріотичних військових кадрів, а конфлікти можуть бути врегульовані з допомогою правових норм [2, с. 59]. Адже відомо, що одним із кращих засобів ефективної боротьби з антисуспільними проявами є досконале і стабільне законодавство, а зміна законів повинна бути продуманою, заснованою на кримінологічному аналізі тих життєвих явищ і соціальних відносин, які повинні бути врегульовані правом [3, с. 145].

Саме тому метою цієї статті є визначення основних нормативно-правових актів України, що вміщують у собі положення щодо запобігання злочинам проти прикордонної безпеки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Злочинність та її окремі прояви у сучасному українському суспільстві досліджувались у працях таких вчених як: В.В. Голіна, Б.М. Головкін, С.Ф. Денисов, А.П. Закалюк, О.М. Костенко, О.М. Литвинов, В.І. Шакур та інших. Питанню запобігання злочинності у прикордонній сфері присвячено праці А. М. Бабенка, Н.А. Орловської, А.М. Притули, Є.Л. Стрельцова, С.О. Філіппова та деяких інших. Однак положення опублікованих наукових і навчальних праць з цієї проблематики мали локальний характер і не досліджували повний спектр правового регулювання запобігання злочинам проти прикордонної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. Питання правового регулювання діяльності щодо запобігання злочинності, за слушним твердженням А.П. Закалюка, є дуже важливим з огляду на деякі конкретні обставини. Передусім, вжиття запобіжних заходів нерідко поєднане із застосуванням певних обмежень до особи, наприклад тієї, яка підлягає адміністративному нагляду, зберігає вдома вогнепальну зброю та інше. Інколи, за необхідності та наявності підстав, до особи має застосовуватися приму, застереження. Заходи запобігання не можуть пригнічувати людину, принижувати її честь і гідність. З іншого боку, має бути регламентований обов'язок здійснення запобіжної діяльності [4, с. 334].

В юридичній науці сформувалося майже єдине розуміння «правового регулювання» як сукупності різних форм і засобів юридичного впливу держави на поведінку учасників суспільних відносин, що здійснюються в інтересах усього суспільства або певного колективу чи особистості, з метою підпорядкування поведінки окремих суб'єктів встановленому в суспільстві правопорядку. Правове регулювання як певний процес зумовлене об'єктивними та суб'єктивними чинниками, такими як: рівень зрілості та стійкості суспільних відносин, рівень соціальної структури суспільства, стан економічного розвитку суспільства, загальний рівень правової культури населення тощо [5].

Як зазначає В.В. Голіна, правове регулювання запобігання злочинності являє собою встановлення в законах та інших нормативних актах цілей і завдань запобігання злочинності, кола суб'єктів, які здійснюють цю діяльність, їх компетенції, а також основні методи та форми запобіжного діяння [6, с. 91].

Водночас удосконалення законодавства, яке, хоча прямо й не націлене на запобігання злочинності, однак має своїм завданням правове врегулювання інших суспільних відносин – цивільних, сімейних, трудових, адміністративних тощо. Усі ці відносини, являючись нормативно неврегульованими, на слухну думку В.С. Батиргареєвої, можуть мати криміногенний характер [7, с. 457]. Саме тому, як зазначає О.Г. Кальман, протидія злочинності потребує надійного правового регулювання галузями права: конституційного, кримінального, цивільного, адміністративного тощо, а отже правова основа протидії злочинності має складну структуру [8, с. 35].

Ю.В. Нікітін включив до такої структури (1) Конституцію України, (2) норми різних галузей права, (3) закони та підзаконні акти та (4) міжнародно-правові акти, а також зазначив, що правове регулювання запобігання злочинності здійснюється за двома головними напрямками. *Перший* має матеріальний характер і полягає у впливі, з допомогою права, на різні соціальні чинники, з метою усунення криміногенних умов, а також стимулювання антикриміногенних чинників (кримінологічний напрям). *Другий* напрям за своїм значенням є ніби процесуальним і полягає в закріпленні прав і обов'язків відповідних суб'єктів під час здійснення ними профілактичної діяльності (кримінально-правовий) [9, с. 164].

Чинна на сьогодні в Україні система правового регулювання запобігання злочинам проти прикордонної безпеки держави має розгорнутий характер, що становить доволі значний масив законодавства та є одним з найменш досконалих напрямів вітчизняного законодавства, який варто поділити на такі умовні групи: 1) окремі положення Конституції України та кодифікованого законодавства України (Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний процесуальний кодекс України, Митний кодекс України тощо); 2) закони України («Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України», «Про прикордонний контроль», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про відповідальність перевізників під час здійснення міжнародних пасажирських перевезень» тощо); 3) нормативно-правові акти Президента України та Кабінету Міністрів України; 4) міжнародні договори України (про правовий режим державного кордону, про реадмісію осіб, про обмін інформацією тощо); 5) відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти.

Відомо, що основою правової системи з усіх питань правового регулювання є Конституція. У Конституції України, на жаль, немає норм, які б прямо визначали обов'язки держави та її органів щодо запобігання злочинності. Проте міститься низка статей, аналіз яких дає змогу визначити ставлення Конституції до цієї державної та, загалом, суспільної діяльності, конституційні основи її здійснення [4, с. 336]. Конституція України, насамперед, визначила юридичну основу (базис) гарантій законності – усі державні органи, їх посадові особи, об'єднання громадян та інші суб'єкти права повинні

діяти в межах Конституції та відповідно до законів України, а громадянам гарантується право щодо звернення до суду для захисту своїх конституційних прав і свобод (ст. 6, 8, 125). Крім того, Конституцією України в узагальненому вигляді визначено систему державних інституцій та їх повноваження щодо управління певними сферами життєдіяльності. Відповідні аспекти щодо запобігання злочинності у прикордонному просторі через зміцнення суверенітету Української держави, забезпечення недоторканості її кордону, створення надійної системи захисту прикордонної безпеки знайшли своє відбиття у положеннях ст. 17 Конституції України. Від якісного й ефективного виконання відповідними військовими формуваннями та правоохоронними органами держави згаданих конституційних завдань «залежить подальша розбудова правової державності в Україні, утвердження зрілого громадянського суспільства на засадах законності та демократії, що ґрунтуються на належній правовій поведінці всіх суб'єктів права» [10, с. 1].

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Кримінального Кодексу (далі – КК) України, закон про кримінальну відповідальність має одним із завдань – запобігання злочинам. Для здійснення цього завдання Кодекс визначає, які саме суспільно небезпечні діяння є злочинами та покарання, що застосовуються до осіб, які їх вчинили. Саме кримінально-правова норма, зазначає В.М. Бесчастний, є тією основою, на якій ґрунтується, видозмінюється й набуває життєздатності кримінальне поле, з огляду на те, що протидія злочинності є одним із провідних напрямів, розроблюваних кримінологічною наукою [11, с. 189].

Розділом XIV Особливої частини КК України «Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації» передбачено три статті щодо злочинів, які посягають на прикордонну безпеку держави. Це злочини, передбачені ст. 332 (Незаконне переправлення осіб через державний кордон України), ст. 332-1 (Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї) та ст. 332-2 (Незаконне перетинання державного кордону України) КК України. Також тісно пов'язані з державним кордоном та прикордонним простором України умисні дії, вчинені з метою зміни меж території або державного кордону України, (ст. 110) та фінансування таких дій (ст. 110-2), контрабанда культурних

цінностей, отруйних, сильнодійних, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів, частин вогнепальної нарізної зброї, спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ст. 201, 305), опір представникам влади, працівникам правоохоронних органів, членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцям, посягань на їх життя (ст. 342, 348), а також військові злочини та, насамперед, злочинне порушення правил несення прикордонної служби (ст. 419).

Кодексом України про адміністративні правопорушення на органи охорони державного кордону, як і на інші уповноважені державні органи, покладено обов'язок щодо запобігання правопорушенням за компетенцією (ст. 1, 6, 245, 282), а також передбачено низку складів адміністративних правопорушень, що завдають шкоду прикордонній безпеці держави. Ці протиправні діяння, що визнані законодавцем такими, що не становлять значної суспільної небезпеки, не завдають значної шкоди або зводяться суто до порушення встановлених правил у прикордонній сфері.

До них можна віднести: 1) злісна непокора законному розпорядженню чи вимозі військовослужбовця або працівника Державної прикордонної служби України або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону (ст. 185-10); 2) порушення прикордонного режиму, режиму в пунктах пропуску через державний кордон України або режимних правил у контрольних пунктах в'їзду-виїзду (ст. 202); 3) порушення іноземцями або особами без громадянства правил перебування в Україні та транзитного проїзду через територію України (ст. 203); 4) невиконання рішення про заборону в'їзду в Україну (ст. 203-1); 5) незаконне перетинання або спроба незаконного перетинання державного кордону України (ст. 204-1); 6) порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї (ст. 204-2).

Крім того, Кодексом України про адміністративні правопорушення (ст.ст. 222-1, 260-263), так само як і Кримінальним процесуальним кодексом України (ст. 207-208), визначаються приводи та підстави затримання осіб, які вчинили кримінальні чи адміністративні правопорушення, що завдають шкоду прикордонній безпеці України.

Важливу роль щодо запобігання злочинам проти прикордонної безпеки України відіграють положення Митного і Податкового кодексів України як такі, що врегульовують тісно пов'язані із контрабандною діяльністю правовідносини, що виникають у зв'язку з оподаткуванням митом операцій з переміщення товарів через митний кордон України, а також положення Водного і Повітряного кодексів України в частині врегулювання правовідносин, пов'язаних із правовим режимом прикордонних вод і прикордонного повітряного простору.

Доволі численну групу нормативно-правових актів, які врегульовують проблему запобігання злочинам проти прикордонної безпеки держави, становлять закони України. Базовими з них є закони України «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України», «Про прикордонний контроль», «Про відповідальність перевізників під час здійснення міжнародних пасажирських перевезень», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» та низка інших.

Вагоме значення Закону України «Про державний кордон України» щодо запобігання вказаним злочинам закріплене одразу в його преамбулі словами про те, що «будь-які порушення державного кордону рішуче припиняються». Навіть більше, цей Закон визначає в чому полягають особливості проходження державного кордону України на суші, повітрі та на воді, розкриває порядок встановлення і дотримання прикордонного режиму, режиму державного кордону, а також координуючу роль Державної прикордонної служби України (далі – Держприкордонслужба) щодо охорони та захисту державного кордону усіма правоохоронними органами, військових формувань і громадськості.

Зокрема один з елементів запобігання злочинам проти прикордонної безпеки України відповідно до ст. 26 Закону України «Про державний кордон України» є обов'язок Держприкордонслужби встановлювати додаткові режимні правила, що регламентують порядок допуску в них осіб, які беруть участь у контролі та обслуговуванні пасажирів і транспортних засобів закордонного прямування, відправленні з пунктів пропуску транспортних засобів, що вибувають за кордон і прибувають в Україну, а також інші обмеження задля запобігання незаконному перетинанню державного кордону України. Положення щодо запобігання незаконному перетинанню

державного кордону України також закріплені й у Законі «Про прикордонний контроль».

Спеціальним суб'єктом, який здійснює специфічний комплекс спеціально-кримінологічних заходів запобігання злочинності слід вважати, на слушну думку Н.А. Орловської, Держприкордонслужбу [12, с. 204]. Зазначене підтверджується закріплення у Законі України «Про Державну прикордонну службу України» обов'язку прикордонного відомства щодо запобігання як кримінальним, так й адміністративним правопорушенням проти прикордонної безпеки (у тому числі незаконне перетинання державного кордону, незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, транскордонну злочинність, контрабандну діяльність, а також корупційні діяння, злочини у сфері службової діяльності прикордонників тощо). Цим же Законом і Законом України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» також закріплений обов'язок прикордонного відомства щодо запобігання правопорушенням, вчинюваним учасниками організованих злочинних угруповань, у т.ч. і в прикордонній сфері.

Обов'язок вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, а також здійснювати профілактику правопорушень, відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» покладений на уповноважені оперативні підрозділи, зокрема, Державної прикордонної служби України.

Недооціненим законодавчим актом щодо згаданої проблематики слід уважати Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», основним завданням якого (з огляду на положення ст. 1 Закону) є сприяння громадськості органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Держприкордонслужбі та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, насамперед, на прикордонну безпеку України.

Специфічну сферу правовідносин, спрямованих на недопущення проникнення з тимчасово окупованих територій України незаконних злочинних формувань, контрабанди, нелегальних мігрантів та інших протиправних проявів, врегульовують закони України «Про забез-

печення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України».

Значну частку комплексу нормативно-правових актів, що вміщують у собі положення щодо запобігання злочинам проти прикордонної безпеки України, визначають чіткіше коло суб'єктів, які здійснюють цю діяльність, та деталізують їх компетенцію запобіжного спрямування, становлять акти Президента України та Кабінету Міністрів України.

Зокрема Концепцією боротьби з тероризмом, затвердженою Указом Президента України від 25 березня 2013 р. № 230/2013, визначено, що забезпечення ефективного прикордонного контролю, контролю за видаванням документів, що посвідчують особу, та проїзних документів здійснюється з метою запобігання їх підробленню або незаконному використанню; постановою Кабінету Міністрів України від 08 червня 2016 р. № 371 було створено Міжвідомчий цільовий центр із запобігання та виявлення порушень законодавства з питань державної митної справи та 20 спільних мобільних груп із запобігання та виявлення порушень законодавства з питань державної митної справи з представників ДФС, Держприкордонслужби та Нацполіції (на сьогодні вже ліквідовані); Положенням про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 92, визначений обов'язок вжиття заходів щодо посилення безпеки, охорони громадського порядку та державного кордону, спрямованих на запобігання або припинення терористичних актів.

Величезне значення у запобіганні злочинності у прикордонному просторі мають норми міжнародного права. Передусім, до них належать Загальна декларація прав людини (1948 р.), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966 р.), Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми та з експлуатацією проституції третіми особами (1949 р.), Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом (1977 р.) тощо.

Важливі положення, що визначають роль і значення запобіжної діяльності у прикордонній сфері, їх зміст і спрямованість, обов'язкова відповідність принципам справедливості, гуманності, законності, також містяться в низці двосторонніх міжнародно-правових актів, визнаних Україною [9, с. 165].

На сьогодні прикордонні органи під час здійснення оперативно-службової діяльності, у тому числі під час пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів, товарів і тварин, керуючись близько двомастами двота багатосторонніми міжнародними договорами, укладеними на різному рівні. Крім того, Україна уклала низку двосторонніх угод про пункти пропуску, що встановлюють переліки наявних пунктів пропуску міжнародного й двостороннього сполучення, режими їх роботи, повноваження прикордонних органів із пропуску й інших питань [13, с. 120–121]. Низка міжнародних договорів відіграє вагомe значення у запобіганні злочинам проти прикордонної безпеки України.

Зокрема деякі запобіжні заходи визначені в Угоді між Урядом України та Урядом Угорської Республіки про взаємодію в боротьбі з організованою злочинністю (учинено 19 травня 1995 р. у м. Києві), Договорі між Україною і Республікою Польща про правовий режим українсько-польського державного кордону, співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань (учинено 12 січня 1993 р. у м. Києві), що визначає обов'язок держав вживати необхідні заходи з метою запобігання нелегальним переходам кордону будь-якими особами та іншої діяльності, що завдає збитків, а також Договорі між Україною і Румунією про режим українсько-румунського державного кордону, співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань (учинено 17 червня 2003 р. у м. Чернівці), яким зобов'язано Сторони вживати заходи щодо запобігання порушенням режиму державного кордону, аналізувати випадки використання фальшивих, підроблених і недійсних документів під час перетинання державного кордону, стану діяльності щодо припинення нелегальної міграції, проявів організованої злочинності на державному кордоні тощо.

Більшість кримінологів, розглядаючи проблему правового регулювання запобігання злочинам і зазначаючи важливість у цьому міжнародних договорів, зауважують на обов'язковій їх ратифікації Верховною Радою України [11, с. 190; 14, с. 274 та інші]. Проте, з цим важко

погодитись, оскільки на сьогодні підписано та діє безліч двосторонніх міжнародних договорів (особливо міжвідомчого характеру), які відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України», не потребують ратифікації шляхом прийняття відповідного закону.

До згаданих договорів належать, зокрема ті, що укладені й у сфері співробітництва оперативних підрозділів держав, а також щодо обміну статистичною та аналітичною інформацією у прикордонній сфері (напр.: Протокол між Адміністрацією Держприкордонслужби і Бюро Прикордонної поліції та поліції у справах іноземців Президії Поліцейського корпусу Словацької Республіки про напрями взаємодії оперативних органів; Протокол між Адміністрацією Держприкордонслужби та Департаментом Прикордонної поліції МВС Республіки Молдова про обмін статистичною та аналітичною інформацією).

Порівняно чисельними та достатньо регулярно поновлюваними нормативно-правовими актами щодо запобігання злочинам проти прикордонної безпеки України є відомчі директиви, доручення, накази, розпорядження та інші акти МВС, Адміністрації та регіональних управлінь Держприкордонслужби, а також акти окремих органів охорони державного кордону чи загонів морської охорони. Проводячи дослідження проблеми законодавства, що регулює діяльність Держприкордонслужби, О. Т. Басараб зазначає, що серед загального обсягу нормативно-правової бази з прикордонних питань 30% становлять накази та розпорядження МВС та Адміністрації Держприкордонслужби, 40% – накази керівників регіональних управлінь, органів охорони державного кордону, а також інших органів управління Держприкордонслужби [15, с. 202].

Важливим нормативно-правовим актом у досліджуваній сфері є наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21 грудня 2018 р. № 1046, зареєстрований в Мін'юсті 21 січня 2019 р. за № 71/33042 [16], яким викладено в новій редакції Інструкцію з оформлення посадовими особами Держприкордонслужби матеріалів справ про адміністративні правопорушення, якою передбачений окремий розділ VIII «Профілактика адміністративних правопорушень, протидію яким законодавством України віднесено до компетенції Держприкордонслужби». Документ визначає основні превентивні заходи, що мають бути вжиті органами Держприкордонслужби як під час оперативно-службової діяльності, так і під час оперативно-розшукової діяльності.

Міжвідомчим наказом МВС та Мінфіну від 18 жовтня 2018 р. № 849/828, зареєстрованим в Мін'юсті 13 листопада 2018 р. за № 1290/32742 [17], затверджується Порядок, що зобов'язує прикордонників припиняти правопорушення, протидію яким законодавством, хоча і віднесено до компетенції митників чи податківців, що виявлятимуться під час безпосереднього виконання завдань у контрольованих прикордонних районах, прикордонній смузі, в пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України, контрольних пунктах в'їзду-виїзду.

Значна частка відомчих нормативно-правових актів з огляду на специфіку діяльності, а також недопущення викриття правопорушниками конкретних напрямів протидії злочинам проти прикордонної безпеки України мають конфіденційний характер та обмежені грифи допуску.

Такими є наприклад, Директива Адміністрації Держприкордонслужби України «Про забезпечення національної безпеки на державному кордоні у 2018 році» від 21 листопада 2017 р. № 65т або наказ начальника Східного регіонального управління «Про організацію оперативно-службової діяльності у 2018 році» від 25 листопада 2017 р. № 3т, а також низка інших розпорядчих документів.

Висновки. Отже, правове регулювання діяльності щодо запобігання злочинам проти прикордонної безпеки України передбачає собою, насамперед, одночасне реагування на всі аспекти злочинності у прикордонному просторі, у т.ч. на злочинні діяння, їх причини, усунення спричиненої шкоди тощо, по-друге, вплив на злочини у згаданій сфері засобами різних галузей права, а по-третє, використання під час такого впливу нормативно-правових актів різного рівня, у тому числі Конституції України, кодексів, законів та міжнародних договорів України, інших нормативно-правових актів. До останніх слід віднести акти Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, а також відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти, що видаються МВС, Адміністрацією Держприкордонслужби, інших органів Держприкордонслужби (регіональних управлінь, органів охорони державного кордону та загонів морської охорони).

Підсумовуючи вищезазначене слід зазначити, що успіх діяльності уповноважених державних органів у системі забезпечення прикордонної безпеки в Україні багато у чому визначається

наявністю чіткої та ефективно чинної правової бази. Саме тому, перспективами подальших досліджень мають стати проблеми визначення критеріїв ефективності запобігання злочинам проти прикордонної безпеки держави.

Список використаної літератури:

1. Бабенко А.М. Шляхи вдосконалення запобігання злочинності в прикордонних регіонах України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 3. С. 16–18.
2. Корнякова Т.В. Кримінологічна характеристика злочинів, учинених на кордонах та прикордонних територіях. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності* : тези II Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 2 березня 2018 р.). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2018. 580 с. С. 59–61.
3. Карпец И.И. Проблемы преступности. Москва : Юрид. лит., 1969. 168 с.
4. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3-х кн. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. Київ : ВД «Ін Юре», 2007. 424 с.
5. Теорія держави і права : академічний курс: підручник / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Онищенко. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
6. Голіна В.В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. Харків : НЮАУ, 2011. 120 с.
7. Батиргарєєва В.С. Рецидивна злочинність в Україні : соціально-правові та кримінологічні проблеми: монографія. Харків : Право, 2009. 576 с.
8. Проблеми протидії злочинності : підручник / за ред. О.Г. Кальмана. Харків : Новасофт, 2010. 352 с.
9. Кримінологія : підручник / за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2018. 416 с.
10. Ганьба О.Б. Правова поведінка суб'єктів охорони державного кордону України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Київ, 2014. 20 с.
11. Кримінологія. Академічний курс / за заг. ред. О.М. Литвинова. Харків : ВД «Кондор», 2018. 588 с.
12. Орловська Н.А. Державна прикордонна служба України як суб'єкт запобігання злочинності. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України* : тези IX Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 08 грудня 2016 р.). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2016. 668 с. С. 204.
13. Притула А.М. Теоретико-правові засади оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 332 с.
14. Нікітін Ю.В. Протидія злочинності в системі забезпечення внутрішньої безпеки українського суспільства : монографія. Київ : ВНЗ «НАУ», 2009. 373 с.
15. Басараб О.Т. Законодавство, що регулює діяльність Державної прикордонної служби України : формування та перспективи розвитку : дис. ... канд. юрид. наук: спец. 21.07.05. Хмельницький, 2018. 300 с.
16. Про внесення змін до Інструкції з оформлення посадовими особами Державної прикордонної служби України матеріалів справ про адміністративні правопорушення : Наказ МВС від 21 грудня 2018 р. № 1046. *Офіційний вісник України*. 2019. № 13. Ст. 494.
17. Про затвердження Порядку взаємодії органів Державної прикордонної служби України та Державної фіскальної служби України під час виявлення ознак порушень митних правил, а також виявлення майна, яке не має власника або власник якого невідомий : Наказ МВС, Мінфіну від 18 жовтня 2018 р. № 849/828. *Офіційний вісник України*. 2018. № 97. Ст. 3208.

Курылюк Ю. Б. Правовое регулирование предупреждения преступлений против пограничной безопасности Украины

В статье охарактеризована система нормативно-правовых актов, вмещающих в себя положения по предупреждению преступлений против пограничной безопасности Украины. Определено, что успех деятельности уполномоченных государственных органов в системе предупреждения пограничной безопасности в Украине во многом определяется наличием четкой и эффективно действующей правовой базы.

Ключевые слова: предупреждение преступлений, пограничная безопасность, правовое регулирование.

Kuryliuk Yu. B. Legal regulation of prevention of crimes against the border security of Ukraine

The article gives characteristic of the system of the legislations of Ukraine, encompasses the provisions on preventing crimes against the border security of Ukraine. It was determined that the success of the activities of authorized state bodies in the system of ensuring border security in Ukraine is largely determined by the presence of a clear and effective legal basis.

Key words: crime prevention, border security, legal regulation.